סעיף ב' -עצמות האיסור שנתבשלו כבר.

את ההגבלה שכתבו הר"ש והרא"ש: "ומיהו **חתיכה של נבלה שנתבשלה ואח"כ נפלה לקדירה עצמות שבה מצטרפין לאסור לפי שבולעין הם טעם הנבילה. מידי דהוה אקדירה שבשל בה בשר לא יבשל בה חלב** (ע"ז פ"ה סימן לו) **ואפי' נתבשלה תחלה אותה חתיכה של נבילה בפני עצמה בקדירה כשחזרה ונפלה בקדירה של היתר אע"ג דמשערינן כל הבשר שבה לא סגי בהכי אם לא ישער גם העצמות. דשמא בשר הנבילה מתמעט בבשולו ונבלע הטעם בעצמות"** (לשון הרא"ש שם) מביאים **הטור והשו"ע** בסעיף ב'.

הגר"א בביאורו כותב על כך: "דלא גרע מקדירה" שאם בישל בה פעם אחת איסור שוב אוסרת הקדרה את המתבשל בתוכה כיון שבלעה טעם מהאיסור ומביא מקורות לכך בגמרא.

ה"פרי תאר" בס"ק ב' מסביר שכוונת מרן בכך שיש לשער כנגד העצמות כיון שהן בלעו טעם מהנבילה היא "ואין ידוע כמה בלעו העצמות מטעם הנבילה ואין הכי נמי אם ידוע בשר נבלה כמה הוי אין צריך לשער אלא כנגדו ופשוט והוצרכתי לכתוב זה מפני הטועים!" כך כותב גם הפר"ח בס"ק ד': "וכיוון דלא ידעינן בכולהו עצמות משערינן".

סעיף ג' – צירוף החתיכה שבלעה איסור לחשבון ההיתר.

כתב **הרשב"א** בתשובה סימן תצד: "ומה שנסתפק לך אם אותה **חתיכה מצטרפת לבטל את האיסור. נראה לי שגם היא מצטרפת לבטל את האיסור. תדע שאם היה אפשר לסחטה היא עצמה מותרת. ועד כאן אי אתה אוסרה אלא שאי אפשר לסחוט את האסור שבה. והלכך להעלות את האסור מצטרפת שהיא עצמה מותרת היא. ואם אתה אומר שאינה מצטרפ' לבטל אף אתה עשיתה נבלה דהא בהא תליאן. וזה נראה לי ברור והרי זה ככחל שאמרו כחל בששים וכחל מן המנין וכחל עצמו אסור**".

דברי הרשב"א שם מבוססים על כך שפסק כרבינו אפרים שא"א בשאר איסורים חתיכה נעשית נבילה כפי שכותב הרשב"א בתחלת התשובה: "דאין אומרין חתיכה עצמה נעשית נבלה אלא בבשר בחלב. עמוד על חבורי כי גם כן כתבתי אני בשם רבינו אפרים ז"ל".

מרן בב"י הביא זאת ופסק כדברי הרשב"א. גם בשו"ע פסק מרן: **"בשאר איסורים, חוץ מבשר בחלב, חתיכה הבלועה מאיסור מצטרפת לבטל האיסור". הרמ"א שם מעיר: "הגה: ומיין נוהגין כן, כי קיימא לן ככל איסורים חתיכה נעשית נבלה, כללעיל סימן ל"ב".**

הש"ך מסביר את דברי השו"ע והרמ"א שלפי השו"ע אפשר לחשב את החתיכה הבולעת בכלל ההיתר כדי שיהיה ששים אולם החתיכה עצמה נשארת באיסורה (ס"ק ד') ואילו לפי הרמ"א צריך ששים גם כנגד כל החתיכה והחתיכה עצמה גם נשארת באיסורה (ס"ק ה').

כך כותב גם הפר"ח בס"ק ה'.

ה"פרי תאר" בס"ק ג' מסביר את המשמעות המעשית של פסק מרן: אם יודעים אנו כמה טעם איסור בלוע בחתיכה – משערים בשאר החתיכה כדי לבטל את האיסור ואם איננו יודעים – יש לשער את כל החתיכה כאילו היא איסור אבל להצריך כנגדה רק נ"ט ולא ששים דומיא דכחל שכתבו הרשב"א והפוסקים שהטעם שכחל מן המנין הוא משום שהוא גופו היתר ורק בלוע בו איסור וה"ה הכא, אמנם מציין הפר"ת כי לדעת הרמב"ם שהכחל מן המנין משום שאסור מדרבנן - כאן כן נצריך ששים.

בעקבות סעיף זה מעיר **הפר"ח** בס"ק ד' על הסעיף הקודם האומר כי כשהעצמות בלעו טעם מבשר הנבילה יש לשער כנגדם: **"ומיהו מסתברא לן דגוף העצמות מצטרפין נמי לבטל האיסור דומיא דכחל דהכחל עצמו מן המנין וכדלקמן בס"ג דחתיכה הבלועה מאיסור מצטרפת לבטל האיסור,וכן אי ידעינן כמה הוא שיעור המוהל ופליטת הבשר הבלוע בעצמות א"צ לשער אלא נגד אותו שיעור הידוע והעצמות מצטרפיןלבטל האיסור, ולא מסתבר לחלק בזה בין עצמות לחתיכת בשר וכחל משום דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון".** דברי הפר"ח הובאו גם ביד אברהם, אולם, ה"דרכי תשובה" מביא שה"כנפי יונה" התפלא על הפר"ח בזה "דזה לא דמי לכחל שהעצמות האיסור בודאי אינם מן המנין לבטל". **הפמ"ג** במשבצות זהב סס"ק א' **והחוו"ד** בס"ק ג' אומרים שדין זה תלוי במחלוקת אם אומרים חנ"נ בשאר איסורים או לא, שלשיטת הטור ומרן שא"א חנ"נ – העצמות לא נעשו נבילה, אולם, לשיטת הרמ"א שאומרים חנ"נ בשאר איסורים – הרי שהעצמות נעשו נבילה וא"א לחשבם בכלל ההיתר (דרכי תשובה).